

İNFORMASIYA TƏHLÜKƏSİZLİYİ HƏRBİ UĞUR VƏ SABİTLİK AMİLİ KİMİ

Elşad Ağahüseyn oğlu Həsənli

AMEA-nın Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutu

E-mail: elshadhasanli1968@mail.ru

Məqalədə informasiya təhlükəsizliyinin qorunması, informasiya müharibələri, onları yaradan səbəblər, ümumi təhlükəsizliyin təmin olunması məsələlərindən söz açılır, informasiyalı cəmiyyət və onun idarə olunması ilə əlaqədar qarşıya çıxan problemlər təhlil olunur. Azərbaycanın üzləşdiyi Qarabağ müharibəsi, onun iki cəbhədə - həm döyüş meydanında, həm də informasiya savaşında apardığı mübarizə, erməni məkri və saxtakarlığı ilə bağlı faktlar və onların ifşası ilə əlaqədar görülmən tədbirlər, xalqımızın ədalətli mövqeyinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında ölkə rəhbərliyinin, eləcə də KİV və diasporumuzun fəaliyyətindən bəhs olunur. Araşdırmada milli təhlükəsizliyin tərkib hissəsi kimi, informasiya təhlükəsizliyinin qorunması üçün hazırlanan strategiyaya da diqqət çəkilir.

***Açar sözlər:** Informasiya təhlükəsizliyi, milli təhlükəsizlik, informasiya müharibəsi, kibertəhlükəsizlik, hibrid müharibələr, sabitlik*

GİRİŞ

Tədqiqat işində müasir dövr üçün ən aktual problemlərdən biri olan informasiya təhlükəsizliyi məsələləri araşdırılıb, onun cəmiyyətdə sabitliyin təminatı baxımından əhəmiyyəti qeyd edilib. Hazırda dünyanın üzləşdiyi informasiya müharibələri, onun səbəb və nəticələri təhlil olunub, bu kontekstdə Azərbaycandakı vəziyyət və atılan addımlarla bağlı məsələlər diqqət mərkəzində saxlanılıb. Informasiya bolluğu və onun cəmiyyətə təsiri ilə əlaqədar yaranmış vəziyyətə münasibət bildirilib, təhlükəsizlik, ictimai-siyasi sabitliyin təminində rolu izah olunub.

ƏSAS HİSSƏ

İnformasiya təhlükəsizliyi müasir dövrün ən aktual məsələlərindən biridir. O, dövlətlərin milli təhlükəsizliyinin təkil hissəsi olmaqla bərabər, cəmiyyət həyatının tənzimlənməsinin əsas elementi, çoxşaxəli fəaliyyətin təminatçısı kimi dəyərli amildir. Yəhudi əsilli britaniyalı milyarder Natan Meyer Rotşild deyirdi ki, kim informasiyaya malikdirsə, o, dünyaya hakimdir. Belə ki, hər bir fərd, kütlə və yaxud dövlət informasiya vasitəsilə istiqamətləndirilir, idarə olunur. Hazırda informasiya elm və texnologiyanın inkişafı sayəsində özünün əvvəlki bəsit anlamından çıxaraq texniki vasitələrin idarə olunması, nəhəng qurğuların hərəkətə gətirilməsi, müxtəlif təyinatlı silah, raket və PUA-ların yönləndirilməsi vasitəsinə çevrilir. İxtiraçı alimlər yeniliklərə can ataraq güclü sistemlər yaradıb və sonra onlardan qorunma üçün yollar axtarıblar. Çünki insanın yaratdığı sonradan onun özünə qarşı çevrilə bilər. Bu nöqteyi-nəzərdən təhlükəsizlik məsələləri diqqət mərkəzində saxlanılmalı problemə çevrilir. Cəmiyyətin fəaliyyətinin birbaşa informasiya təhlükəsizliyindən asılılığı da artıq birmənalı olaraq qəbul edilir. “Dünya informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının BMT Nizamnamələrinin tələblərinə zidd şəkildə, eləcə də cinayət və terrorçuluq məqsədilə tətbiqinin ən dağdıcı silahlar qədər zərər vura biləcəyinin şahidi olub”[6, s. 20-34].

Tarix boyu ayrı-ayrı ölkələr bu və digər şəkildə təhdidlər, qarşıdurmalar, müharibələrlə üzləşiblər. Forma, səbəb və məqsədlərinə gəldikdə isə müharibələr bu cür təsnif edilə bilər.

1. Ənənəvi müharibə
2. Vətəndaş müharibəsi
3. Partizan müharibəsi
4. Nüvə müharibəsi

İdeoloji yöndə mübarizə vasitələri isə bunlardır:

1. Soyuq müharibə
2. İnformasiya müharibəsi
3. Kiber müharibə
4. Hibrid müharibə

Əslində soyuq və kiber müharibə elə informasiya müharibəsinin tərkib hissəsidir. Kiber müharibənin qaynar fazasında isə hərbi texnologiyaya elektron müdaxilə etməklə sistemləri sıradan çıxarmaq, müasir texnika və silahları fəaliyyətsiz hala gətirmək mümkündür. Maraqlıdır ki, bəzi dövlətlər öz rəqiblərinə qarşı müharibəni terrorizmlə mübarizə, sülhə məcburetmə, xüsusi əməliyyat, denasifikasiya kimi qələmə verirlər. Məsələn, Rusiya-Ukrayna müharibəsində bunun təzahürlərini görürük. Rusiya bununla özünə haqq qazandırmaq, baş verən hadisələrin, vurulmuş ziyanın məsuliyyətini öz üzərindən atmaq, beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaq məqsədi güdür. Qeyd edək ki, dünya ölkələri arasında Rusiyanın bu mövqeyini dəstəkləyənlər də var. Bu hal həm də Rusiyanın apardığı təbliğatla bağlıdır.

İnformasiya müharibəsinin əsas əlamətləri isə bunlardır:

- Müəyyən məlumat əldə etmək imkanlarının məhdudlaşdırılması, veb-resursların, televiziya proqramlarının, nəşrlərin dayandırılması,
- Konkret məsələlərə dair mənfi rəyin yaradılması,
- İctimaiyyətdə emosional gərginliyin meydana gəlməsi,
- Cəmiyyətin müxtəlif sahələrində-siyasət, mədəniyyət, təhsil və biznesdə yad təsirlərin özünü göstərməsi.

Xatırladaq ki, "İnformasiya müharibəsi" termini ilk dəfə ABŞ hərbi dairələrində istifadə olunub. İnformasiya müharibəsinin məqsədi müəyyən bir insan kütləsinə və yaxud dövlətə psixoloji təsir göstərmək, onları istiqamətləndirmək və lazımi məqsədə yönəltməklə yaranmış vəziyyətdən yararlanmaqdır. Bu məqsədə çatmaq üçün həmin cəmiyyətin əhval-ruhiyyəsini, hadisələrə münasibətini diqqətlə öyrənmək, üzləşdiyi problemi araşdırmaq və ona uyğun surətdə informasiya təzyiqi göstərmək lazımdır. Bununla kütləni öz maraqlarına xidmət etməyə yönəltmək və istədiyinə nail olmaq mümkündür. İnformasiya müharibəsinin özəlliyi ondadır ki, ondan həm müharibə zamanı, həm də dinc dövrdə istifadə olunur. Akademik Rasim Əliquliyev bildirir ki, "İKT sürətlə inkişaf edərək cəmiyyətin bütün fəaliyyət sferalarına dərinlən nüfuz edir. Bunun nəticəsi olaraq informasiya cəmiyyətinin formalaşdığı müasir dövrdə informasiya təhlükəsizliyi milli təhlükəsizlik və onun ayrı-ayrı komponentləri ilə sıx qarşılıqlı əlaqədədir"[8].

Qeyd etmək lazımdır ki, kütləvi informasiya vasitələri tərəfindən daha çox siyasi, sosial və dini sahələr təsirə məruz qalır. Bununla yanaşı müharibə məqsədli informasiya hücumları təkcə düşmənin KİV tərəfindən deyil, ölkə daxilində fəaliyyət göstərən KİV-in iştirakı ilə edilə bilər. Siyasi elmlər doktoru, Rusiya Diplomatika Akademiyasının professoru İqor Panin informasiya müharibəsinin üç əsas istiqamətini müəyyənləşdirir:

- strateji siyasi analiz
- informasiya təsiri
- informasiya əks-təsiri

Bu təsnifata strateji məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyət, işin aparılması, informasiyanın təlqin olunması və dezinformasiya daxildir [5]. Hərbi münaqişələr zamanı informasiya təbliğatı aparmaq praktikası 20-ci əsrin sonlarında geniş vüsət almağa başlayıb. İkinci Dünya müharibəsindən sonra SSRİ-də dinc bərpa və quruculuq işlərinə start verildi. Müharibə dövründə alman faşizminə qarşı birgə mübarizə aparan dövlətlər, xüsusilə də ABŞ və SSRİ sonradan konfrontasiya mövqeyinə keçdilər. Bu iki sistemin-sosializm və kapitalizmin idarəçilik üsulları ilə bağlı idi. 1945-1955-ci illərdə BMT(1945) kimi birləşdirici bir qurum yaradılsa da, NATO alyansı (1949) və Varşava Müqaviləsi Təşkilatının (1955) yaranması ilə bölüşdürücü struktur meydana gəldi, soyuq müharibəyə rəvac verildi. 1962-ci ildə Karib böhranı yarandı və ABŞ-ın SSRİ-dən nüvə başlıqlı döyüş raketlərini Kuba-

dan, SSRİ-nin isə İtaliya və Türkiyədəki ABŞ raketlərinin çıxarılması tələbi irəli sürüldü. Bu “soy-uq” müharibə elə informasiya müharibəsi idi və bir çox proseslərdən sonra 1991-ci ildə SSRİ-nin dağılması ilə nəticələndi. Ötən əsrin sonlarında KİV-in geniş spektrinin formalaşması, qəzet, jurnal, televiziyaaların çoxluğu, eləcə də internetin geniş imkanlarından istifadə informasiyaya əlçatarlığı artırdı və onların əhatə dairəsini böyütdü. Bu, həm müsbət, həm də mənfi meyillərin, eləcə də rəqiblər arasında informasiya müharibəsinin yeni çalarlarının meydana gəlməsinə səbəb oldu. Bir tərəfdən yeni texnologiyalar faydalı iş əmsalını artırırsa, prosesləri asanlaşdırırsa, digər tərəfdən düşmənçilik siyasəti yeridənlərin fəaliyyətini stimullaşdırdı. Sovet hakimiyyəti illərində SSRİ-nin tərkibində olan 15 müttəfiq respublikanın, o cümlədən Azərbaycanın təhlükəsizliyi bu ittifaqın qurumları tərəfindən təmin olunur, ölkəmizin sərt qanunları, eləcə də senzuranın tətbiqi və xüsusi xidmət orqanlarının ciddi fəaliyyəti ilə tənzimlənirdi. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının Baş katibi və SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin sədri M.Qorbaçovun bu ölkəyə rəhbərliyi dövründə buraxdığı səhvlər və idarəçilik sisteminin çökməsi ilə cəmiyyətdə yaranmış narazılıq həmin respublikaların öz müstəqilliklərini bərpa etməsi ilə nəticələndi. Bundan sonra müstəqil siyasət yürütməyə başlayan həmin dövlətlər ilk illərdə müəyyən çətinliklərlə üzləşdilər. Həmin illərdə erməni təcavüzünə məruz qalan Azərbaycan Respublikası müharibəyə sürükləndi, 30 ilə yaxın müddət ərzində Ermənistan ordusu və Qarabağdakı separatçı qüvvələrə qarşı mübarizə aparmaq məcburiyyətində qaldı.

İnformasiya təhlükəsizliyi məsələsi və informasiya müharibəsi problemi ilə də ölkəmiz əsasən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi dövründə üzləşib. Həm münaqişə ərəfəsində, həm də müharibə dövründə öz havadarlarının xidmətlərindən istifadə edən Ermənistan Azərbaycana qarşı informativ qarayaxma kompaniyası aparmaqla yanaşı, xüsusi xidmət orqanlarının fəaliyyətindən də istifadə edirdi. Bu işdə onlara erməni lobbisi və diasporu da güclü dəstək verirdi. Rusiya, Fransa və ABŞ-dakı erməni icması bu ölkələrdəki geniş əlaqələrindən istifadə edərək həm KİV-lərdə, həm də qanunverici və icraedici qurumlarda ölkəmizə qarşı fəal təbliğat aparır, ermənipərəst mövqedə olan şəbəkəni genişləndirirdilər. Bu proses bu gün də davam edir. Tarixin saxtalaşdırılmasında mahir olan ermənilər feyk xəbərlər yayır, faktları yozaraq əsərlər yazır, Qarabağa bağlı həqiqəti əks etdirməyən filmlər çəkir və təqdimat mərasimləri keçirirlər. Aydın məsələdir ki, Azərbaycanın XİN-i və diasporumuz da bu cür halların qarşısını almaq üçün lazımi addımlar atır və erməniləri ifşa edir.

Həm birinci Qarabağ müharibəsində, həm də 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan iki cəbhədə vuruşdu, döyüş mövqelərində və informasiya müharibəsində. Ölkəmiz 1-ci müharibədə uduzaraq ərazilərimizin 20 faizini itirsə də, sonradan hadisələrdən nəticə çıxararaq səfərbər olundu, siyasi, iqtisadi, ideoloji, hərbi sahədə gücləndi, Prezident İlham Əliyevin düzgün siyasəti, iradəsi, xalq və ordu birliyi sayəsində torpaqlarımızı düşmən işğalından azad etdi. Bu, əsgərlərimizin vətənpərvərlik ruhu, haqqa güvəni, düzgün təbliğat nəticəsində mümkün oldu. Babalarının döyüş ruhunu, düşmənin Xocalıda törətdiyi vəhşilikləri göz önünə gətirən əsgərlərimiz şəhidlərimizin qisasını aldı, ədaləti bərqərar etdilər.

Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan dövlətinin informasiya resurslarına 2678 kibərhücum təşkil olunsa da, onların qarşısı müvəffəqiyyətlə alınmışdı. Həm 2-ci Qarabağ müharibəsi, həm də ondan əvvəlki hərbi təxribatlar zamanı bir çox hallarda Ermənistan ordusunun təbliğat maşınına rəhbərlik edənlərin saxta xəbərləri nəinki Azərbaycan cəmiyyətində, eləcə də erməni cəmiyyətinin özündə inamsızlıqla qarşılanırdı.” Rusiyanın erməni əsilli media maqnatı, hələ Aprel döyüşləri zamanı saxta xəbərlər yayması ilə bizə yaxşı məlum olan Aram Qabrelyanovun təxribat planlarını həyata keçirən rusiyalı jurnalist Semyon Peqovla birlikdə həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar paylaşması, məsələn, Hadrut qəsəbəsini ordumuzun azad etməsini, düşmənin geri oturdulmasını guya Ermənistan ordusunun “taktiki gedişi” adlandırması və bu kimi məlumatlar sosial şəbəkələrdə ifşa olunur, gülüş obyektinə çevrilirdi [7].

Erməni vəhşiliyi və saxtakarlığını bəzi erməni ziyalıları, yazıçı və bloggerləri də etiraf edirlər. Ermənilərin Xocalıda törətdikləri qətləmi yazıçı Anna Paytyan qətiyyətlə pisləyib və bu soyqırımı

törədənələri cəzalandırılmalı olduğunu deyib: “Xocalı soyqırımı olub və bunun üçün quldurlar cavab verməlidirlər. Onlar əsgər deyillər, cinayətkar və qatildirlər: Levon Ter-Petrosyan, Vazgen Sarkisyan, Robert Koçaryan. Onlar hamısı uşaq və qadın qatilləridir” [8]. Anna Payatyan Ermənistanda özünə qarşı aparılan təbliğatdan da bəhs edərək bildirib ki, “Serj Sarkisyanın qatillər dəstəsi indi mənim Xocalı haqqında yazımı yayır və hamını mənə hücum etmək üçün dilə tutur. Qulaq asın, boz canavarlar sürüsü. Siz sanki yəhudilərə nifrət yayan antisemitlərsiniz, Serjikin puluna türklərə, gürcülərə, azərbaycanlılara və s. xalqlara nifrət yayırsınız. Sizin hamınızı həbs etmək və normal cəmiyyətdən təcrid etmək lazımdır, çünki siz terrorçusunuz” [3]. Ukraynada yaşayan erməni tədqiqatçı alim Filip Ekozyants da ermənilərin tarixi saxtalaşdığını, onların Cənubi Qafqaza gəlmə xalq olduğunu, qonşuları ilə düşmənçilik siyasəti apardıklarını mütəmadi olaraq bəyan edir. Ekozyants öz xalqının aldadıldığını, ideoloji möhtəkariyyə sürükləndiyini yazır və videolarında göstərir, buna görə təzyiqlərə məruz qalsa da, fikirlərindən dönmür: “Mənim videolarımı bloklamaq üçün bütün resurslarınızı istifadə edirsiniz. Düzünü, həqiqəti faktlarla sizə göstərdiyim üçün, sizin illərdir beyninizə yeridilmiş mifləri dağıtdığım üçün mənə qarşı hücumlar edirsiniz. Boynunuzdakı xaltanı çıxarmağa qorxursunuz. Mənim videolarımı pozmaqla, bloklamaqla nəyə nail olacaqsınız? Mən deyə bilərəm: Sizin uşaqlara yenə də axmaqlar dərs deyəcək, dırnaqarası tarixçilərimiz isə saxta, feyk kitablar yazacaq” [4]. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev ölkəmizin ümumi təhlükəsizliyinin, o cümlədən informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün lazımi addımlar atır, bu sahələrdə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, əməli tədbirlərin görülməsi üçün sərəncam və fərmanlar imzalayır, qərarlar qəbul edir. Dövlət başçısı həm də Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün bütün imkanlardan istifadə edir, beynəlxalq nümayəndə heyətləri, digər ölkələrin rəhbərləri ilə görüşlərdə, eləcə də KİV-ə verdiyi müsahibələrində Azərbaycanda gedən proseslər, aparılan islahatlar, həmçinin Qarabağla bağlı ədalətli mövqe, müharibə dövründə və hazırda baş verən hadisələr barədə müfəssəl məlumatlar çatdırır, erməni yalanlarını ifşa edir.

Avropa Parlamentinin ölkəmizə qarşı qərəzli mövqeyini 2022-ci il iyulun 19-da bu qurumun Xarici Əlaqələr Komitəsinin sədri Devid MakAlisterin başçılığı ilə Bakıya səfərə gəlmiş nümayəndə heyətini qəbulu zamanı Prezident İlham Əliyev sərt şəkildə tənqid edib. Dövlətimizin başçısı deyib: “Mən hətta Avropa Parlamentinin müxtəlif vaxtlarda qəbul etdiyi anti-azərbaycan qətnamələrinin sayını da yaddan çıxarmışam. Ola bilsin 10-dan artıq qətnamədən söhbət gedir. Xüsusən də, Vətən müharibəsindən sonra bir qətnamə qəbul edilmişdir. Bu, ayrıca narahatlıq doğurur, çünki həmin qətnamədə Qarabağda erməni mədəni irsinin dağıdılmasına istinad edilir. Bu isə həqiqətə uyğun deyil” [1].

Ölkə başçısı müharibə bitdikdən sonra xarici dövlətlərin, bir sıra beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik qurumların təmsilçilərinin və KİV əməkdaşlarının işğaldan azad olunmuş ərazilərə səfərlər etdiklərini və real vəziyyəti, erməni vandallığının izlərini öz gözləri ilə gördüklərini söyləyib: “Onların hamısı Azərbaycanın mədəni irsinin tamamilə məhv edilməsinin şahidi olmuşlar. Onlar hər hansı erməni mədəni irsinin dağıdılmasını görmədilər, əksinə erməni mədəni irsi həm Bakıda, həm də Qarabağda mühafizə olunur. Bununla belə, işğal zamanı 67 məsciddən 65-i Ermənistan tərəfindən dağıdılmışdır. Bu barədə heç bir söz belə deyilmir. Onlar məscidlərimizdə donuz və inək saxlayırdılar, şəhərlərimizi və kəndlərimizi yerlə-yeksan ediblər” [2]. Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev başda olmaqla həm aparıcı dövlət qurumları və KİV bütün imkanlardan istifadə edərək obyektiv mövqe nümayiş etdirir, informasiyanın əhatə dairəsini genişləndirir, ölkənin informasiya sahəsində təhlükəsizliyinin təmin olunması, həqiqətin təbliği, sabitlik və sülhün bərqərar olması üçün səy göstərir. Müvafiq sahənin təhlükəsizliyi üçün “2022-2027-ci illər üzrə informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik üzrə strategiya” da hazırlanıb.

YEKUN NƏTİCƏ

Cəmiyyət informasiya ilə idarə olunur, onun vasitəsilə insanlar məlumatlandırılır, maarifləndirilir və istiqamətləndirilir. Bu gün informasiya anlayışı daha geniş mənə kəsb edir, çünki o kommunikativləşmə ilə zənginləşdirilib, əhatə dairəsi artıb. Yeni texnologiyaların meydana gəlməsi ilə hazırda informasiya daha tez və cəlbədicə formada ictimaiyyətə çatdırılır. Cəmiyyət həyatında əksliklərin olması informasiyanın da hansı məqsədlə yayılması problemini meydana çıxarır. Belə ki, o, xoşməramlı və bədniyyətli ola bilər. Aydın məsələdir ki, düşmənçilik mövqeyindən edilən hər bir hərəkətin qarşısını almaq zərurəti də ortaya çıxır. İnsanların, qrupların və dövlətlərin mənafeyinin haqlı olaraq qorunması təqdirəlayiqdir. Lakin təxribat, nifaq, qarşıdurma məqsədi güdən informasiya yaymaq, təbliğat aparmaq və yaxud da bunun üçün texniki və kommunikasiya vasitələrindən istifadə insanlığa sığan məsələ deyil və bunun qarşısı istənilən vasitə ilə alınmalıdır. Bu baxımdan informasiya təhlükəsizliyi də mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

ƏDƏBİYYAT

1. <https://president.az/az/articles/view/56692>
2. <https://ordu.az/az/news/227212/>
3. <https://sonxeber.az/33434/>
4. <https://axar.az/news/>
5. <https://katehon.com/ru/news/>
6. Крутский, А., Стрельцов, А. Международное право и международная информационная безопасность // — Москва: Международная жизнь: проблемы внешней политики, дипломатии, национальной безопасности: ежемесячный журнал, — 2014. № 11, — с. 20-34.
7. <https://ordu.az/ru/news/214574/>
8. <https://525.az/news/165686>

INFORMATION SECURITY AS A PROVIDER OF STABILITY

E.A. Hasanli

The article talks about the protection of information security, information wars, the causes of them, ensuring general security, and the problems encountered in connection with the information society and its management are analyzed. The Karabakh war that Azerbaijan is facing, its struggle on two fronts - both on the battlefield and in the information war, the facts related to Armenian deceit and fraud and the measures taken in connection with their exposure, the actions of the country's leadership, as well as the mass media and our diaspora, in conveying the fair position of our people to the world community is discussed. The study draws attention to the strategy prepared for the protection of information security as a component of national security.

Keywords: *Information security, national security, information war, cyber security, hybrid wars, stability*

ИНФОРМАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ КАК ФАКТОР СТАБИЛЬНОСТИ И ВОЕННОГО ДОСТИЖЕНИЯ

Э.А. Гасанли

В статье говорится о защите информационной безопасности, информационных войнах, причинах их возникновения, обеспечении общей безопасности, анализируются проблемы, возникающие в связи с информационным обществом и его управлением. Речь идет о Карабахской войне, с которой сталкивается Азербайджан, о борьбе, которую он ведет на двух фронтах - как на поле боя, так и в информационной войне, о фактах и мерах, принимаемых в связи с разоблачением армянских заговоров и фальсификаций, о деятельности руководства страны, а также СМИ и нашей диаспоры в доведении до мировой общественности справедливой позиции нашего народа. В исследовании также уделяется внимание стратегии, разработанной для защиты информационной безопасности, как составной части национальной безопасности.

Ключевые слова: *Информационная безопасность, национальная безопасность, информационная война, кибербезопасность, гибридные войны, стабильность*